

5. Психология индивидуальности: Новые модели и концепции / под научной редакцией Старовойтенко Е. Б. и Шадрикова В. Д. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2009. – С. 356-382.

6. Психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т. Б. Партико, С. Л. Грабовська, А. О. Вовк та ін.; за заг. ред. Т. Б. Партико. – К.: Ін Юре, 2014. – 664 с.

7. Розуміння та інтерпретація життєвого досвіду як чинник розвитку особистості: монографія / за ред. Н. В. Чепелевої. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 276 с.

8. Сахнова Е. Б. Жанр интервью и его модификации / Е. Б. Сахнова // Известия Саратовского университета. Нов. сер. Сер. Филология. Журналистика. – 2013. – Т. 13. – Вып. 4. – С. 98-103.

9. Современный психологический словарь / под ред. Б. Г. Мещерякова, В. П. Зинченко. – СПб.: прайм-ЕВРОЗНАК, 2006. – 490 с.

Ющенко О.С.

студентка,

Науковий керівник: Папуча М.В.

*доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри,
Ніжинський державний університет імені М.В. Гоголя*

МОТИВАЦІЯ ВСТУПУ ДО ШЛЮБУ ЯК ФАКТОР ОСОБИСТІСНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Юнацький вік – це період життєвого і професійного самовизначення особистості. Цей період життя людини характеризується активним становленням особистості, виникненням і розвитком значимих психологічних новоутворень, задіяних у всіх проявах когнітивного й емоційного відношення до світу, – в оцінці реальної дійсності й оточуючих людей, у прогнозуванні своєї соціальної активності, у плануванні майбутнього і самореалізації, у формуванні власних уявлень про світ і про себе самого (Л.И. Божович, 1997; Л.С. Виготський, 1984; М.Р. Гінзбург, 1994;

И.В. Дубровіна, В. Д. Єрмоленко, 1984; И.С. Кон, 1989; Б.С. Круглов, 1983; Х. Ремшмидт, 1994; В.В. Столін, 1983; А.С. Куль, 1986 і ін.). Необхідність подібного теоретичного розгляду зв'язана з тим, що, з одного боку, у психолого-педагогічній науці накопичений визначений обсяг теоретико-емпіричних знань про сучасну сім'ю (Ю.Е. Алешина, А.Я. Варга, С.И. Голод, Е.Т. Соколова, А.С. Спиваковская, В.А. Петровский, А.В. Черников, Э.М. Ейдемиллер, В.В. Юстицкис, М. Bowen, S. Mimuchin, V. Satir, С. А. Whitaker і ін), а з іншого боку – відсутні зведення про те, як представлені наукові знання в повсякденній свідомості людей.

Найважливішою функцією сім'ї є феліцитивна функція-функція задоволення потреби людини в щасті (від лат. *felicio*-щастя). Сім'я-істотний чинник емоційного благополуччя особистості, що визначає афективний тон її світовідчуття. Любов і шлюб вирішальним чином визначають переживання особистістю щастя і задоволеності життям. Люди, які перебувають у шлюбі, виявляються щасливішими самотніх людей [1].

Згідно М. Аргайлу, задоволеність шлюбом визначає загальну задоволеність життям і стан щастя. Результати проведених в США 58 досліджень виявляють кореляцію між переживанням суб'єктивного благополуччя і шлюбом на противагу самотності на рівні статистичної значущості. Несприятливі сімейні події виявляються найбільш суттєвими стресорами, різко збільшують сензитивність людини до різного роду шкідливим чинникам і, відповідно, сприйнятливості до захворювань. Наприклад, було показано, що максимально несприятливий вплив надає смерть чоловіка, потім розлучення, роз'єднання сім'ї, смерть близького члена сім'ї [3].

У сучасній психології сім'ї та сімейної психотерапії можна виділити дві можливі теоретичні позиції щодо аналізу сім'ї. Згідно з першою, сім'я являє собою групу індивідів, що мають спільні і різні інтереси, а сімейний контекст розглядається як середовище соціалізації та розвитку особистості. Такий варіант трактування сім'ї характерний для початкового етапу становлення сімейної психології

як самостійної дисципліни і в певній мірі знаходить відображення в поведінковому підході і психоаналізі [2].

Згідно другої позиції сім'я розглядається як цілісна система і «одиницею» аналізу є сім'я. Ця позиція характерна для системної сімейної терапії та психологів, що підкреслюють неадиктивний характер сім'ї, що не зводиться до сумарної сукупності її членів. Наведене визначення сім'ї містить також вказівку на дві підсистеми структури сім'ї-подружню та дитячо-батьківську. Два покоління визначають склад сучасної нуклеарної сім'ї: подружжя як «архітектори сім'ї та їхні діти-такі ж, як і батьки, рівноправні учасники і» будівельники» сім'ї [2].

Виявлено, що чоловіки і жінки розрізняються і за основними (центральними) потребами, що знаходить задоволення в шлюбі. Так, Віллард Харлі на основі психотерапевтичної роботи з тисячами подружніх пар виділяє наступні п'ять потреб у шлюбі у чоловіків (під якими автор розуміє швидше очікування від партнера): 1) статеве задоволення, 2) супутник по відпочинку, 3) привабливість дружини, 4) ведення домашнього господарства (або «домашня підтримка» з боку дружини), 5) захоплення (моральна підтримка дружиною).

Відповідно потреби жінок: 1) ніжність (атмосфера романтики і дбайливості), 2) можливість поговорити, 3) чесність і відкритість, 4) фінансова підтримка, 5) відданість чоловіка сім'ї (виконання ним батьківських обов'язків) [4].

На думку Харлі, часто невдачі чоловіків і жінок у побудові сім'ї обумовлені просто незнанням потреб один одного. Оскільки потреби чоловіків і дружин так розрізняються, не дивно, що людям важко пристосуватися до подружнього життя. Чоловік може щиро прагнути задовольнити потреби своєї дружини, але якщо він вважає, що її потреби схожі з його власними, то його спіткає невдача. Існують дані про відмінності в стилях спілкування між чоловіками і жінками, внаслідок чого у кожного з подружжя може виникнути відчуття, що партнер не хоче його вислухати і не розуміє його.

Так, автор вважає, що чоловіки більше цінують незалежність, утвердження статусу, а жінки – інтимність (довірливість ставлення).

Жінки до того ж люблять сам процес обговорення, для них це є свідченням рівноправного діалогу. Чоловіків же, як правило, пригнічують довгі дискусії на теми, які для них є несуттєвими. Автор вважає, що статеві відмінності проявляються в особливостях менталітету чоловіків і жінок. Так, якщо жінка починає діалог з традиційного: «Що ти про це думаєш?», Чоловік упевнений, що від нього чекають рішення (тому не схильний довго слухати, він мобілізується, для того щоб допомогти) [4].

Наприклад, мотивом укладення шлюбу може стати бажання завжди бути поруч з коханою людиною (мотив, спрямований на досягнення) і відповідне йому-уникнути самотності. Мотиви укладення шлюбу реалізують життєво важливі відносини особистості до світу, складають основу ієрархії людських потреб, відображених у відомій піраміді А. Маслоу.

Очевидно, що ступінь адекватності мотивів для створення гармонійної сім'ї далеко нерівнозначна, і доля новоствореної сім'ї в значній мірі, хоча і не фатально, визначається змістом мотивації укладення шлюбу. Важливість співвідношення мотивації шлюбу при виборі шлюбного партнера підкреслюють ряд дослідників.

Найважливішими потребами, опрідметненими в мотивах збереження шлюбу, є наступні п'ять груп потреб:

- потреби в задоволенні подружжям певних сімейних ролей (матері, батька, чоловіка, дружини, господаря, господині та ін.);
- потреба в спілкуванні один з одним, емоційної підтримки і співпереживанні;
- пізнавальні потреби, потреба в духовному зростанні та вдосконаленні;
- матеріальні потреби, включаючи потреби в облаштованому житлі, придбанні необхідних сім'ї матеріальних цінностей та забезпеченні благополуччя;
- потреба в захисті Я-концепції, в самоповазі та повазі інших, підтвердженні самоцінності і соціального визнання «Я» [2].

Отже, період пошуку шлюбного партнера і залицяння аж до прийняття рішення про укладення шлюбу має особливе значення для подальшого розвитку сім'ї та її функціонування. Історія родини

починається з моменту знайомства майбутнього подружжя. Невипадково психотерапевтична робота з сім'єю в рамках моделі В.Сатир починається з реконструкції місця обставин і часу першої зустрічі подружжя.

Список використаних джерел:

1. Шнейдер Л.Б. Сімейна психологія: Навчальний посібник для вузів. Л.Б. / Шнейдер 2-е изд. – М.: Академічний Проект; Єкатеринбург: Ділова книга. – 768 с. – («Gaudeamus»), 2006.
2. Эйдемиллер Э. Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи. / Э. Г. Эйдемиллер., В. Юстицкис – СПб., 1999.
3. Гозман Л. Психология эмоциональных отношений / Гозман Л. – М., 1987.
4. Андреева Т. В. Семейная психология: Учеб. пособие / Т. В. Андреева – СПб.: Речь, 2004. – 244 с.
5. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. / Е. П. Ильин СПб.: Питер, 2003 – 544 с. (Сер. «Мастера психологии»)
6. Сатир Вирджиния. Психотерапия семьи. / Вирджиния Сатир. – «Речь», СПб., 2000.
7. Сатир В. Как строить себя и свою семью: Пер. с англ.: улучш. изд. / В. Сатир – М.: Педагогика-Пресс, 1992. – 192 с.

Яковлєва М.В.

кандидат психологічних наук,

Південноукраїнський національний педагогічний університет

імені К.Д. Ушинського

ДО ПИТАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОМФОРТУ В ІНШОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Психологічний комфорт – це відчуття задоволення, прийняття оточення, відповідності стану індивіда до навколишніх умов існування [4].